

De Sacra Congregatione Examinis
Episcoporum.

S V M M A R I V M.

- 1 **D**E constitutione Gregorij XIV. super examine Episcoporum.
- 2 De Congregatione examinis eiusque introductione, & à quibus constituitur.
- 3 In qua professione fiat examen.
- 4 De modo examinandi.
- 5 De ratione huius introductionis, & quod sit commendabilis.
- 6 In contrarium quod non sit commendabilis.
- 7 Quod per hoc examē non obtineatur finis.
- 8 De secunda opinione de qua num. 6. & quomodo illa procedat.
- 9 Quod in prouisione Episcopatum adhiberi debeant eadem diligentia quæ in Cardinalium creatione, & de ratione.
- 10 Quod etiam in prouisione parochialium sola literatura non attendatur.
- 11 Datur exemplum electionis militum, & electionis Ducis militie.
- 12 De iudicio Auctoris, & quomodo hoc examen debeat praticari.
- 13 De eodem, & super quibus quæsitæ fieri debeant.
- 14 De praxi quando aliquis reprobetur quia nescierit respondere.
- 15 Quinam eximi soleant ab hoc examine.
- 16 Qualis debeat esse numerus examinandorum.
- 17 De stylo cum personis ordinis primarij quæ ad Episcopatus promoucantur.

D I S C. XXI.

Gregorius XIV. (qui tanquam Episcopus Cremonensis, antè purpuræ assequutionē, in Concilio Tridentino interfuerat,) præfati Concilij sensuum concius esset, circa diligentem inquisi-

tionem eorum, qui ad Ecclesias Cathedralis, vel Metropolitanas essent promouendi; Hinc ad Summi Pontificatus apicem euectus, Constitutionem desuper ædidi, præscribendo formam in hac inquisitione, ac examine; tam de doctrina, quàm de vita, & moribus, habendo in Curia, vel respectiue extrà A; Atque huic sensui inherendo, Clem. VIII. immediatus successor, publicum, ac solemne examen, coram se ipso, & Cardinalium Congregatione habendum introduxit, vt ita sequuta assumendi approbatione, alia fierent acta Consistorialia, superius in Consistorij rubrica insinuata. B.

Ita ergo introducta est ista Congregatio, quæ constat ex competenti Cardinalium numero vario pro Papæ arbitrio, ac etiam, ex aliquibus Prælati, & Religiosis, qui sint Canonum, & Theologiæ professores, istique examinatores dicuntur, quorum aliqui sunt fixi, nempe; Rotæ Decanus, vel Vicedecanus; Vicegerens; Et Magister S. Palatij; Alij verò Prælati, vel religiosi assumuntur pro Papæ libito, distributis inter istos muneribus pro qualitate seu professione examinandorum in propria professione, canonum, seu decretorum, & Theologiæ scholasticæ, vel respectiue moralis; Ad istam verò vltimam facultatem, pro frequentiori praxi, examen hodiè restrictū videtur, cum ipsorum examinandorum optioni remissum sit, vnam, vel alteram ex his facultatibus eligere.

Istud verò examen, fieri solet ad interrogationem trium examinatorum, duorum scilicet interioris ordinis, vt supra, & vnius Cardinalis, pro eo tempore, quod Papæ placeat; Quod scilicet, introductus per Vicegerentem ille, qui est examinandus, antè conspectum Papæ, dictorumq; Cardinalium, & aliorum examinatorum, genus flexus interrogatur super aliquibus dubijs, vel quæsitis, eam facultatem concernentibus; Atque peracto examine, exquiritur per Papam votum Congregationis, an ille approbari, vel reprobari mereatur, per quamdam speciem, seu imaginem illius examinis, quod, iuxta formam præ-

A. Const. 6. Gregor. XIV.

B. supra disc. 5.

præscriptam à Concilio Tridentino, haberi debet in prouisione Parochialium. C.

Problematica verò, atque adhuc sub Iudice indecisa est quæstio inter viros sapientes, ac zelantes, an ista introductio, commendatione digna, sit nec ne; Aliqui enim affirmatiuam tenent, ex rationibus in præfata Gregoriana Constitutione assignatis, atque, vt ita eorum, qui ad tantum munus assumendi sunt, experimentū fiat; Ducto etiam argumento à dicta forma introducta per Sacrum Concilium Tridentinum in prouisione parochialium; Fortius verò, eoque magis in tam grauiori prouisione eius, qui deputandus est parochus parrochorum.

Alij verò inclinare videntur in negatiuam, quasi quod duplex ita inferridicatur iniuria, tam ipsi Pontifici eligenti, quàm Curie Romanæ, imò toti Italiæ, literarū floridissimæ, quod scilicet Itali, qui ad Episcopatus, & Archiepiscopatus assumendi sunt, atque per ipsum Papam eliguntur, (paucis exceptis Ecclesijs, quæ sint ad Principum nominationem) exponi debeant huic examini, quodque ab eo exempti sint illi aliarum Nationum ultra montes, qui vt plurimum per Principes sæculares, vel per Capitula eliguntur, seu nominantur; Fortius verò quia, non exinde obtinetur finis, vel intentum, vt scilicet idonei, ac habiles ad tantum munus assumantur, ideoque adesse videtur malum, absque compensatione boni, dum istud examen praticari solum videtur more scholarium, super aliquibus paucis interrogatorijs, ad breue tempus, & præsertim in theologia, morali, ad quam illud pro frequentiori praxi, vt supra, restrictum videtur, eo modo quo, me per plures annos id praticante, etiam in paruis Ciuitatibus, & locis, interrogari solent adolescentes, qui promouendi sint ad ordines minores vel sacros respectiue; Aut illi qui approbandi sint ad sacramentum poenitentiae ministrandum.

Id autem non præbet sufficiens experimentum, quoniam non videtur quid commune habeat, aliquam ostendere notitiam huiusmodi hodiè facilius & manualium propositionum moralium, quas

etiam adolescentes in scholis addiscunt, recteque callent, cum regimine Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, dum istud non consistit principaliter in actuali exercitio curæ sacramentalis, vel administrationis sacramentorum, cum hæc peragantur à parochis, alijsque clericis, & operarijs, qui per examen super hac idoneitate, approbari solent; Sed consistit principaliter in exercitio curæ iurisdictionalis, pro qua idoneitas literaturæ, in diæcesibus præsertim ab hæretica lue immunibus, versatur circa notitiam, Canonum, & Conciliorum; Imò neque ista theoreticè, vel scholasticè sufficit, sine forensi praxi ecclesiastica, in Sacris Congregationibus, alijsque Curie Romanæ Tribunalibus.

Et vltius, ista videtur minor pars idoneitatis, quæ pro isto grauissimo munere est necessaria, dum ea commodè suppleri potest per Vicarium Generalem peritum, vel per assessores, aliosque adiutores, & officiales; Sed punctus principalis consistit, in probitate morum, & in exemplaritate vitæ, ac etiã in prudentia, eaque politica ecclesiastica, & pia, quæ viro ecclesiastico & Præfato conueniat, tam circa ministrorum, & operariorum electionem, quàm circa morum correctionem in subditis, ac restitutionem, vel cōseruationem christianæ disciplinæ, & pietatis in clero & populo; Principaliter autem in dexteritate, ac prudentia, cum Principibus, & Magistratibus sæcularibus, circa concernentia ecclesiasticam iurisdictionem, & immunitatem, vt eas quidem (vt decet) custodiat, & conseruet quo magis pacificè fieri potest, non autē, vt, vel ex indiffereto zelo, vel turpis lucri gratia, aut ex imprudentia, ita in his se agat, vt exinde, eidem iurisdictioni, vel immunitati magna potius præiudicia resulent, vt frequens praxis docet, cum similibus politicis, ac prudentialibus partibus, quæ in ista specie principatus, atq; in iurisdictione potius habituali, & vniuersali, quàm actuali per inferiores officiales & ministros exercenda, requiruntur; Ideoque non videtur quale experimentum desumi valeat, ex eo quod in examine quis respondere sciat ad duo vel tria inter.

C. sub tit. de parroch. disc. 37. & in annot. ad Concil. Trid. disc. 32.

interrogatoria, quæ frequentius, circa res faciles, & notas, consistere solent; Et quandoque praxis docet, ut bonæ responsiones potius casui, vel cuidam præcedenti structioni, quæ per peritos fieri solent, referri mereantur, tanquam per speciem illius sapientissimi responsi, quod dedit factus Parisiensis.

Hinc proinde illi, qui hanc posteriorem sequuntur opinionem, laudant quidem, imò necessarium putant examen, ad præfata Gregorianæ Constitutionis præscriptum; Verùm eis non satisfacit istud solū materiale, ac momentaneum examē pro quadam formalitate circa literaturam, sed circa omnia alia præmissa.

Et licet ad eiusdem Constitutionis præscriptum fiat alterum examē consistoriale; Attamen, ut in dicta Consistorij rubrica aduertitur, istud videtur potius ceremoniale, ad quandam formalitatem, ideoque desideraretur illud facti, idest, longa negotiorum ac mundi rerum experientia, occasione aliorum munerum inferiorum; Puta in Vicariatibus generalibus apud qualificados & probatos Prælatos, quorū attestationibus probabiliter deferendum sit; Aut in munere Auditoris, vel adiutoris studiorum per tempus notabile, alicuius docti, probatæque fidei Cardinalis; Vel in munere bene notæ curialitatis tam circa doctrinam, quam circa vitam & mores, ac prudentiam; Et respectu regularium, inquirere à superioribus Religionis eorū prudentiam, ac habilitatem, in prouincialitatibus vel in prælaturis localibus, alijsque muneribus.

Istud verò dicunt, seu cupiūt oportuū examen, quod in prouisione Episcopatuū adhibendū est, illā habendo applicationem, quæ regulariter, (paucis exceptis limitationibus) haberi solet in promotione Cardinalium, quæ fieri non solet nisi de personis, quæ per gradus, ac muneris publicam idoneitatem, ac notoriam fidem habeant; Quinimò quod maior diligentia in prouisione Episcopatum, & Archiepiscopatum adhibenda videatur, quoniam licet, non in ratione ordinis, sed in ratione officij, ac administrationis, pro hodierna praxi, longè maius reputetur munus Cardinalitium, quam

Episcopale vel Archiepiscopale, ob superioris in sua sede insinuatam participationem in administratione Ecclesiæ vniuersalis; Attamen, ob magnum Cardinalium numerum, & copiam virorum literatorum, siue benè expertorum in rebus politicis ac publicis, qui sunt in sacro Collegio, non adeò præiudicialis videtur aliquorum ex eis modica sufficientia, dū alij supplere possunt; Neq; Cardinales singularia munia habent, sed vt plurimum, plures eorum, collegialiter Papæ consultationes, aliaque negotia explicant; Secus verò est in Episcopis, & Archiepiscopis, quoniam eis singulariter, diæceses, & prouinciæ committuntur, Ideòq; ab eorum prudentia, ac vita & moribus totum regimen pendet; Ad istū autē effectum, non videtur quid referat, scire, vel non scire promptè respondere in eo temporis momento, aliquibus memoriæ, vel ingenij quæsitis, super ijs, quorum viri imprudentissimi, malèque morigerati, peritissimi esse possunt, dum pro frequentiori praxi, illi qui valde ingeniosi, ac studiosi sunt, præfatis defectibus, cumlatiue, vel alternatiue laborare solent.

Hinc habemus, quod etiam in longè minori cura & administratione parochiarum, circa dictam formam concursus quæ ad præscriptum Concilij Tridentini seruanda est, soli maiori literaturæ, quamuis in gradu eminentiæ, deferri non debeat, quodque mediocris, dummodo sufficiens literatura, iuncta cum prudentia, & cum vitæ exemplaritate, alijsque partibus moralibus, præualere debet magnæ literaturæ, quæ alijs partibus destituta sit C; Multò igitur magis in Ecclesijs Cathedralibus, & Metropolitanis.

Magna etenim differentia dignoscitur inter belli Duces, & singulos milites eligendos; Vbi enim priuatus miles, ad scribendum est militiæ, sit eius examen, vel experimentum materiale, an scilicet sciat emittere sclopum, & euaginare, ac exercere gladium, aliaque gerere partes, quæ in priuato milite pugnato requiruntur, cū nō oporteat assumere adolecentes, seu viros novos, adhuc in eo munere non expertos; Prorsus autem vanum esset, & contemptibile, vt ex hoc eodem expe-

experimento, emissionis sclopi, vel euaginationis gladij, regulari deberet electio Ducis exercitus, vel militiæ, cum non in ea parte, sed in prudentia, magnaque peritia rei militaris, istud munus versetur; Adeò vt frequens praxis doceat, quod insignes ac primarij belli Duces ex infirma valetudine, vel ex alijs accidentibus, ad pugnam personalem omnino sint inhabiles; In militibus etenim priuatis desideratur robur in brachijs, & pedibus, alijsque partibus corporis; Robur autem Ducis consistat in capite seu in ingenio; Istaque est differentia inter Episcopos, & Archiepiscopos, & clericos inferiores, quibus solum exercitium diuinorum, & sacramentorum committendū est; Ideoque laudatur hoc examen circa literaturam, sed quod iunctum sit cum dicto alio examine, potius facti, quam solemnitatis.

Isti sunt discursus, qui in hac problematica quæstione à sapientibus ac zelantibus viris fieri solent, quorum sola relatione contentus, meum desuper non profero iudicium, cum ad sæcularem virum, in vitæ forensis strepitu veriantem, atque contentiosa negotia peragentem, de his iudicare non pertineat; Eodem tamen discursu, non autem determinatiuo themate retento, hæc posterior opinio, cum insinuata moderatione, seu conciliatiua distinctione, probabilior videtur; Vt scilicet, fiat quidē istud solemnē, ac ceremoniale examen, super idoneitate literaturæ, vel super partibus intellectus, ita hunc iam inductum stylum cōseruando; Sed quod prius, ac principaliter præcedat iam dictum alterum examen rigorosum, & accuratum, super alia insinuata idoneitate, dum processus consistorialis, iuxta notoriam praxim ad nihilum deseruit, sed est mera formalitas D; Quod verò ad istud examen, circa literaturam, caperem quod, religiosi, nō ingeniosè, vt se ipsos potius coram Pontifice examinerēt, atq; ad propriæ doctrinæ ostentationem, super quæsitis scholasticis, vel super simplicibus casibus conscientiæ, qui vt supra congruunt promovendis ad ordines, aut deputandis ad sacramentorum administrationem, insisterent; Minusque Prælati canonistæ, super iuris canonici scholasticis quæstionibus,

aut super ijs, quæ ad Iudices pro causis contentiosis decidendis deseruiunt; Sed quod illi Cardinales, qui fuerunt Episcopi, aut quod benè versati sint in Sacris Congregationibus, Episcoporum, & Concilij, ac etiam Immunitatis, non per viam quæstionum in abstracto, & more scholastico, sed per viam practicæ, & familiaris alloquutionis, ab eis exquirerent, quomodo se gererent in aliquibus casibus figurandis; Puta (ex. gr.) circa ecclesiasticam iurisdictionem, vel immunitatem; Vel circa diocesis visitationem; Aut Ecclesiarum parochialium prouisionem; Siue circa beneficiorum collationes; Aut circa regimen Monasteriorum monialium; Vel super grauibus inimicitijs, aut motibus popularibus componendis, vel sedandis, aut super tollendis abusibus circa matrimonium, vel super ijs, quæ concernunt superstitiones, & sortilegia, cum similibus, quæ concernant munus Episcopale; Et præsertim super ijs, quæ cōstet quod à Concilio Tridentino in Episcopis magis desiderētur, non autem super ijs, quæ simplicibus clericis, vel scholaribus congruunt, vt supra.

Et quamuis, vbi dignoscatur, quod hic teneretur stylus, tunc in isto genere versarentur Instructores; Adhuc tamen notabilis profectus exinde resultaret, dum ita illi, qui examinandi sunt, benè instruerentur, de decretis Concilij Tridentini, ac de alijs, quæ peculiariter pertinet ad munus Episcopale.

Docet autem praxis (quamuis nimium rara) quod aliqui reprobantur; Verum, quia aliquando contingit, quod viri peritissimi, ac notoriæ idoneitatis, ab illius magni Confessus maiestate territi, intellectus offuscationem in eo actu patiantur; Adeò vt frequentius maior sit timor literatorum, quam imperitorum, (cum petulantia vt plurimum sit ignorantia comes); Hinc licet tunc ille, tanquā idoneus non approbetur; Attamen ad mitti solet ad nouum priuatum examen, coram aliquibus Cardinalibus, vel eorum aliquo pro arbitrio Papæ.

Item aliquando idem Papa (et quidem commendabiliter), aliquos qualificados, notoriæque idoneitatis Prælatos, qui ad Ecclesias promoueantur, quia nempe in-

Nun-

C. dicto disc. 37. de parroch. & in alijs ibi enunciatis & in annot. ad Const. Tridentin. disc. 2.

D. supra disc. 5.

Nuntiatoris, aliisque grauibus numeribus, vel in iudicatoris in Curia, versati sint, in eius conspectu pro examine presentatos (vt ita cum omnibus pariformiter id sequatur), eos dimittit, atq; non patitur vt Examinatorum quaestis subiaceant.

Examinandorum numerus, iuxta currentem praxim, esse non solet minor, quam trium, neque maior quam quatuor
 16 ideoq; vbi nū ad sint, saltem tres examinandi, non solet ista Congregatio conuocari; Nisi aliter Papæ videatur, quia
 17 nempe agatur de aliqua conspicua persona promouenda, quā congruat singulariter absq; aliorum mixtura admitti; Et cum qua solet nimium benignè & circūspectè procedi, eo modo quo, in praedictis qualificatis, ac etiam probatae idoneitatis Prælati, practicatur; Vt præsertim, nostra ætate, sub Urbano VIII., praxis docuit, in germano fratre Ducis Mutinæ, promoti ad Ecclesiam Regiensem, quam, eo defuncto postea aliquo tempore administravit, etiam adeo qualificatus Cardinalis Estësis alter eius frater Siquidem sufficiens reputari solet examen, quod huiusmodi personæ illi cōspectui se præsentent, atque se examinandos exponant; Super hoc tamen certa regula non habetur, cuiuscumque casui applicabilis, cum totum resideat in Papæ arbitrio ex singulorum casuum circumstantijs regulando.

De Congregatione Reformationis Regularium.

S V M M A R I V M

1 **D**E occasione erectionis huius Congregationis.

- 2 De suppressione paruorum Conuentuum.
- 3 De applicatione bonorum conuentuum suppressorum.
- 4 Quare ista Congregatio adhuc continuet, & qua negotia tractet.
- 5 Quod expediat adesse Regulares in oppidis, & locis.
- 6 De quibus in ista Congregatione disputari consueuerit.

D I S C. XXII.

1 **M**oderata, & extraordinaria potius ista Congregatio est, cū ea quæ cleri regularis regimen ac directionem concernūt, commissa sint Congregationi Regularium, quæ vnita est cum altera Episcoporum, vt superius in eius particulari Rubrica aduertitur. A

Cum autem praxis doceret, quod in paruis Conuentibus, vel Monasterijs, disciplina regularis non benè seruetur, vnde propterea, quamplura resultarent inconuenientia, ipsis Religionibus, vel vniuerso Ordini regulari præiudicialia; Atque dicta Congregatio, ob negotiorum multipliciter, adeo vacare non posset, huic paruorum Monasteriorum vel Conuentuum, ac etiam aliquarum paruorum religionum, vel Congregationum reformationi (dum eadem ratio relaxationis disciplinæ Regularis, quæ inter religiosos eiusdemmet religionis viget in paruis conuentibus vel Monasterijs, proportionabiliter & comparatiuè militat quoque in Religionibus in vniuersum); Hinc proinde, sub Innocentio X., erecta fuit ista Congregatio, ad instar aliarum, ex aliquo Cardinalium competentis numero constituta, cum mixtura aliquorum Prælatorum, quorum vnus est Secretarius; Atque per istam Congregationem, habita diligenti informatione status, ac reddituum omnium Monasteriorum, & Conuentuum, aliarumque domorum regularium, nec non aliquarum paruorum Religionum seu Congregationum, ad eiusdem Congregationis consultationem, prodijt eiusdem Innocentij Constitutio B super suppressione omnium monasteriorum

A. supra disc. 16.

B. Const. 50. Innoc. X.